

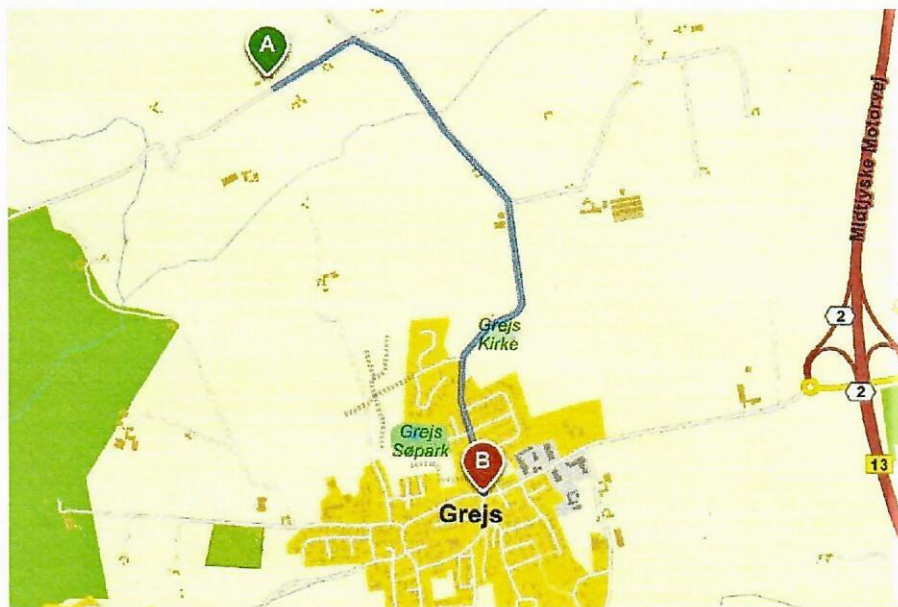


Grejs Lokalhistorisk Forening
Årsskrift 2020

Kongestenen



Der var ikke mindre end fire heste for den blokvogn, som i 1933 hentede den store sten i Niels Petersens grusgrav i Rubjerg, som ligger nede bag ved det sted på Højgårdvej, hvor Grethe og Steen Frydensberg boede. Blokvognen tilhørte Brødrene Larsen, og hestene stillede vognmand Knud Therkelsen fra Grejsdalen til rådighed.



Rutekort over stenens vej fra grusgraven til vejkrydset i Grejs

Stenen var i forvejen gravet fri af Niels Petersen. Derefter blev den med stort besvær anbragt på en sliske, hvorpå den blev trukket det første stykke.

Da stenen var vel ankommet til Grejs, blev den anbragt midt i krydset ved Borgergården, hvor den afløste det springvand, som indtil da havde været der. Der var også tre store rønnetræer midt i krydset. De blev dog stående.

Det omtalte springvand bestod af en rund beholder med en diameter på omkring halvanden meter. Midt i beholderen var der et rør, hvorfra vandet sprang. Vel at mærke, når det sprang, for det gjorde det nemlig ikke altid. Rasmus Smed, som boede skråt overfor, styrede "springeriet".

Nu kunne man godt få det indtryk, at der må have været en rundkørsel på stedet dengang, men sådan fungerede det nu ikke. Hvis man f.eks. kom fra Holtumsiden og skulle op mod hovedvejen, drejede man bare skarpt til venstre. Man kørte *ikke* hele vejen rundt.



Stenen på sin plads mellem rønnetræerne

32-55



45

Underskrevne Lodsejere i Grejs erklærer herved, at hverken vi eller senere Ejere af vore Ejendomme nogensinde skal kunne gøre noget som helst Krav gældende paa Matr. Nr. 70 Grejs By og Sogn af Hartkorn 0 3/4 Alb., der er optaget i Matr. katalen ifølge Landbrugsmi- nisteriets Skrivelse af 25^e Juli 1932, og som tidligere har været Areal af den fælles Gadejord, men nu og fremtidig skal tilhøre Frø- ken Margrethe Larsen, Grejs, eller den til hvem hun maatte overdrage Retten til denne Parcel.

G r e j s , den 26 September 1932.

N. J. Nielsen

Originalt grejslodsejer for Grejs-Indbyggerne

Laurits Jensen, Søren Juhl, M. Sogaard
Niels Thomsen, Niels Haaby, N. P. Nygaard, Svendsen
A. Uthman, M. C. Madsen, Marinus Olsen
F. Pedersen, Emil Gornum, Hans Nielsen
Nils Høgaard, Anders Larsen, Martin P. Bitch
Jesper Høgaard, N. H. Nielsen, Georgine Thomsen
Anton Lohm, N. H. Nielsen, Louis Madsen
A. Thomsen, Enke Ström, Mikkelin, Peter Nielsen
J. P. Jensen, Jens Jensen, Peter Petersen
E. Skibsted, Martin Andersen, Jens Mikkelin
Elias P. Karlén, Jørgen Jensen, Aksel Mikkelsen
Klaus Klausen, Albert Høgaard
Jacob Jacobsen, Underskrevne, Axel Knudsen
Jens Knudsen, Thomas Larsen

Det originale dokument er venligst udlånt af Inger Ravn Mikkelsen

Dokument side 4 blev i forbindelse med salget udarbejdet hos en sagfører. Heri afgav alle bymændene med deres underskrift deres ret til jorden.

Stenen blev skænket af en kreds af personer, der blev kaldt Grejs Bymænd, og som i fællesskab ejede noget jord kaldet gade-jord.

“Oprindeligt blev fællesjordsarealerne udlagt til fælles benyttelse af samtlige bymænd eller hartkornsejere i ejerlavet.... Derved kan det siges, at ejerne af arealet var datidens bymænd og hartkornsejere i fællesskab. Dette forhold gør, at fællesjordsarealerne opnår en form for beskyttelse gennem registreringen i Matriklen som fællesjordsareal, idet det ikke umiddelbart er muligt for en enkelt person at foretage drastiske ændringer i arealets anvendelse, der ville influere på andre personers brug af arealerne.”

Vi har lånt ovenstående uddrag fra en afgangssopgave fra Århus Universitet.

*Bymændene fra Grejs solgte gade-jorden til bebyggelse. Her blev bygget det hus, som af Grejsboere er kendt som “**Margrethes Hus**” Grejs Bakke 1. Af pengene fra salget blev der ud over stenprojektet også penge til både kirken, forsamlingshuset samt missionshuset, som lå ved krydset Holtumvej/Højgårdvej. Desuden havde de også forpligtet sig til at holde gadedammen i orden.*



På højre side af stenen ses indskriften:
Grejs Bymænd satte denne sten anno 1933

Efter krigen blev der på forsiden af den store sten indhugget en indskrift, som blev forfattet af lærer Winther.

På forsiden står der:

CHRISTIAN DEN TIENDE AF GUDS NAADE KONGE TIL DANMARK

26. SEPTEMBER 1870

(kongens fødselsdato)

15. MAJ 1912

(Christian udråbes til konge af Danmark)

10. februar 1920

(Sønderjyllands genforening med Danmark)

9. april 1940

(Tyskland besætter Danmark i 2. verdenskrig)

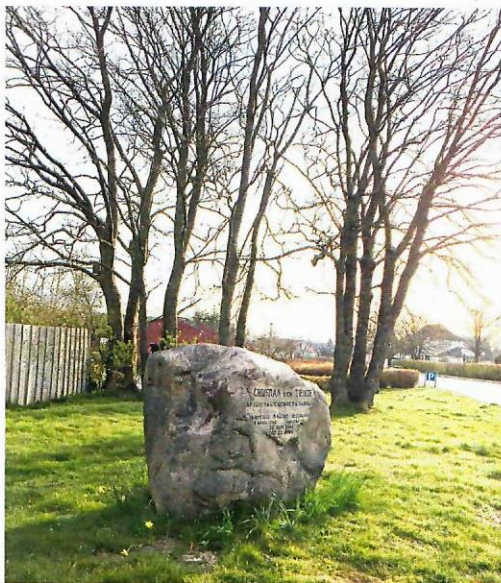
5. maj 1945

(Danmarks befrielse)

26. september 1945

(Christian den 10. 75-års fødselsdag)

Død den 20. april 1947



**Efterhånden som trafikken tog til, blev det
nødvendigt med en vejregulering,
så sidst i 60-erne
blev stenen flyttet over på det hjørne,
hvor den nu står.**



Grejs Lokalhistorisk Forening

Vestermarksvej 13 A - Grejs - 7100 Vejle

mail: grejslokalarkiv@gmail.com